

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 3, 2012 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 330.332.5 (477)

*Т. В. Муляр,
здобувач, Житомирський державний технологічний університет, м. Житомир*

АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

В статті досліджено сучасний стан нормативно-правового регулювання венчурного інвестування та запропоновано напрями його вдосконалення відповідно до потреб розвитку венчурної діяльності.

Ключові слова: венчурне інвестування, венчурні фонди, інноваційна діяльність, нормативно-правовий акт.

Modern state of legal regulatory venture investment was investigated in the article and directions of its improvement in accordance with the needs of venture capital activity were proposed.

Keywords: venture investing, venture capital funds, innovation, legal act.

Вступ. Одним з пріоритетних напрямків державної політики у більшості розвинених країн є інновації, оскільки саме вони є основою національної незалежності, безпеки та економічного розвитку. Саме держава повинна створити всі необхідні умови задля реалізації інноваційної діяльності шляхом формування та запровадження загальноприйнятих правил, принципів, механізмів, що сприятимуть розвитку інноваційної сфери. Основними важелями регулювання з боку держави слід вважати законодавчі та інші нормативно-правові акти, проведення науково-технічної та фінансової політики в цій сфері. Закони – це правова основа розвитку бізнесу в усіх країнах. Зарубіжний досвід свідчить про те, що інноваційна сфера, і особливо венчурний бізнес регулюються одночасно десятками законів, однак вони мають бути стабільними та гнучкими, не суперечити один одному, сприяти розвитку венчурної діяльності і в той же час забезпечувати інноваційний розвиток економіки.

Мета дослідження. Метою дослідження є проаналізувати реальний стан нормативно-правового регулювання венчурного інвестування в Україні та визначити основні напрями його удосконалення.

Результати дослідження. Нестабільність нормативного поля не створює належних стимулів для інноваційної діяльності і не сприяє спрямуванню інвестицій в інноваційний процес і високотехнологічні виробництва. Недосконалість нормативно-правового забезпечення супроводжується недостатнім розвитком інфраструктури інноваційної діяльності, яка представлена лише окремими типами інноваційних інститутів. Однак, переважна більшість таких інститутів, що мають відігравати важливу роль у розвитку інноваційної діяльності на сьогоднішній день не реалізують свої головні функції – впровадження інновацій у вітчизняну економіку.

Стабільному економічному зростанню в Україні суттєво перешкоджає існуюча розмитість і невизначеність багатьох понять та суперечливий характер деяких нормативно-правових документів. Так, наприклад, Закон України "Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій" визначає проведення інтенсивного інвестування високотехнологічного виробництва. Проте відсутність в законі чи іншому нормативно-правовому акті визначення показника "наукоємності" зводить до нуля всі спроби підтримки державою наукоємних технологій і сприяння створенню відповідної інфраструктури. Характерною особливістю для вітчизняної практики є наявність чисельних законів, підзаконних актів та інших документів, що регламентують методи і важелі здійснення економічної діяльності, які не пов'язані між собою в єдину систему і не направлені на реалізацію єдиної економічної політики, соціально-економічної програми. Також дані нормативні акти частіш за все не виконуються, оскільки досвід свідчить про те, що із прийняттям нового бюджету, схвалені раніше закони відмінюються взагалі або втрачають чинності їх окремі положення, статті.

На сучасному етапі венчурний капітал не інвестується в інноваційні проекти, оскільки існує дві ключових проблеми: 1) інвестиції в окремі галузі традиційної економіки мають надвисокий рівень доходності при відносно коротких термінах інвестування та за умов низького рівня ризику; 2) організаційна форма венчурних фондів виконує більше "інструментальну" функцію, що дозволяє оптимізувати оподаткування законним способом, а не ефективного фінансового забезпечення інноваційної діяльності.

Розвиток венчурної індустрії України стримують такі негативні чинники: слабка законодавча база, судова система, недостатня ефективність захисту прав інтелектуальної власності; не створені правові умови для функціонування венчурного капіталу як ринкового інституту, недостатність обсягів інвестиційних ресурсів, слабкість фондового ринку та відсутність системи захисту прав інвесторів, тобто гарантій для венчурного інвестора, які б обмежували його ризики тощо.

Отже, враховуючи вищезазначені проблемні питання, що стримують ефективне функціонування венчурного бізнесу в Україні, варто дослідити напрацьовані в цьому напрямку нормативно-правові акти та їх відповідність потребам.

Протягом останнього десятиліття все частіше у нормативно-правових актах України зустрічається термін "венчурний фонд", однак до цього часу відсутнє визначення його суті, принципів діяльності, функцій, а також інших термінів, пов'язаних із венчурним бізнесом. Вперше поняття венчурний фонд було закладено у Закон України „Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)” від 15 березня 2001 року. Згідно з даним документом поняття венчурного фонду в Україні відрізняється від загальноприйнятого: у нас це спеціфичний ІСІ, правила формування, існування та закриття якого вмонтовані у загальні правила діяльності ІСІ та компаній з управління активами, а саме – це недиверсифікований ІСІ закритого типу, який здійснює виключно приватне розміщення цінних паперів власного випуску та активи якого більш ніж на 50 % складаються з корпоративних прав та цінних паперів, що не допущені до торгів на фондовій біржі або у торговельно-інформаційній системі. Таке визначення проіснувало до 2009 р., оскільки в цьому році було внесено зміни до відповідного Закону. Так, венчурним фондом визначається недиверсифікований ІСІ закритого типу, який здійснює виключно приватне (закрите) розміщення цінних паперів ІСІ серед юридичних осіб та фізичних осіб, є венчурним фондом. Участь фізичних осіб із певними обмеженнями (фізична особа може бути учасником венчурного фонду виключно за умов придбання цінних паперів такого фонду на суму не менше ніж 1500 мінімальних заробітних плат) дозволена змінами, які набрали чинності з 13 лютого 2009 року [3]. Проте в Законі йдеться лише про інвестиційні фонди, які проводять діяльність з об'єднання (залучення) грошових коштів інвесторів для отримання прибутку від вкладень у цінні папери, корпоративні права та нерухомість, тобто інвестиції у вже існуючий бізнес, а не на розвиток інноваційної сфери. Отже, в Україні, на жаль, венчурні фонди не є ефективним інструментом забезпечення фінансування інноваційної діяльності, а інструментом реалізації податкових пільг та відмивання капіталу, оскільки вони не сплачують податок на прибуток.

Ці питання не вирішує й Закон України "Про інноваційну діяльність", що визначає порядок і механізм державного стимулювання інноваційної діяльності в Україні та передбачає лише фінансову підтримку Державною інноваційною фінансово-кредитною установою інноваційних проектів шляхом кредитування під заставу майна, договору страхування, банківської гарантії, договору поруки. Також визначено ще один варіант так званої допомоги з боку держави – фінансової підтримки шляхом 1) відшкодування з бюджету відповідного рівня всієї суми відсотків або частини, що сплачує суб'єкт інноваційної діяльності комерційному банку

чи іншої фінансово-кредитній установі за кредитування інноваційного проекту; 2) повного або часткового (до 50 %) безвідсоткового кредитування (на умовах інфляційної індексації) пріоритетних інноваційних проектів за рахунок коштів Державного бюджету України, коштів бюджету Автономної Республіки Крим та коштів місцевих бюджетів за умови залучення до фінансування проекту решти необхідних коштів виконавця проекту і (або) інших суб'єктів інноваційної діяльності [4, ст. 17-18]. Таким чином, за умовами, прописаними у чинному законодавстві, для того, щоб мати можливість реалізувати інноваційний проект першочергово слід отримати статус "пріоритетного" інноваційного проекту, що є нереальним завданням для малих і середніх підприємств та ризикових проектів. Тому вітчизняні підприємства в більшості випадків без великого інтересу ставляться до такої форми фінансової підтримки (за період дії норми у Законі статус національного пріоритетного проекту одержало лише біля 20) [2]. Як висновок, слід додати, що без застосування дієвих економічних стимулів вітчизняні підприємці ще довгий час не будуть зацікавлені у активній інноваційній діяльності.

Ще один нормативно-правовий акт, пов'язаний з розвитком сфери інновацій, що був нещодавно прийнятий – це Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні". В даному документі визначено основні стратегічні пріоритетні напрями на 2011-2021 роки та середньострокові пріоритетні напрями, що формуються на основі стратегічних, з метою поетапного забезпечення їх реалізації на загальнодержавному, галузевому та регіональному рівнях. Одним із заходів держави для реалізації середньострокових пріоритетних напрямів є розвиток інноваційної інфраструктури (інноваційних центрів, технологічних парків, наукових парків, технополісів, інноваційних бізнес-інкубаторів, центрів трансферу технологій, інноваційних кластерів, венчурних фондів тощо) [7]. Але, знову ж таки, яким саме чином повинен відбуватися цей розвиток і в чому полягає роль держави в Законі не визначено.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.06.2009 р. № 680-р схвалено розроблену Державним агентством України з інвестицій та інновацій Концепцію розвитку національної інноваційної системи, одним із напрямків якої є створення умов для інвестування венчурного капіталу у високотехнологічні інноваційні проекти [8]. Основною метою розвитку національної інноваційної системи визначено створення умов для підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників для покращення добробуту людини та забезпечення стабільного економічного зростання. Ця мета може бути досягнута шляхом:

- технологічної модернізації національної економіки,
- підвищення рівня інноваційної активності,
- виробництва інноваційної продукції,
- застосування передових технологій і методів організації та управління господарською діяльністю.

У документі визначені основні засади формування та реалізації збалансованої державної політики з питань забезпечення розвитку НІС, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Строк реалізації Концепції – до 2025 року.

Проте, щодо венчурного інвестування, то Концепція лише передбачає створення умов для інвестування венчурного капіталу у високотехнологічні інноваційні проекти. Ні шляхи реалізації цих умов, ні засоби і методи досягнення результатів у даному документі не прописані.

Позитивним зрушенням у секторі вітчизняного інноваційного бізнесу може стати прийняття закону "Про венчурні фонди інноваційного розвитку". На сьогодні існує його проект, де вперше робиться спроба визначити правові засади створення нового фінансового інструменту, який забезпечив би спрямування інвестиційних потоків в інноваційні сектори економіки. Таким інструментом мають стати венчурні фонди інноваційного розвитку (табл. 1).

Таблиця 1.

Характеристика проектів законодавчих актів, що регулюють венчурне інвестування*

№ з/п	Назва проекту	Характеристика
1	"Про венчурні фонди інноваційного розвитку"	Проект закону спрямований на стимулювання використання коштів венчурних фондів на інноваційний розвиток, концепцією законопроекту пропонується вилучити із Закону України «Про інститути спільного інвестування (корпоративні та пайові інвестиційні фонди)» норми щодо діяльності венчурних фондів і перенести їх до закону «Про венчурні фонди» з коригуванням окремих положень. При цьому існуючі венчурні пайові та корпоративні інвестиційні фонди залишаються функціонувати відповідно до Закону України «Про інститути спільного інвестування». Цей Закон визначає правові та організаційні основи створення і діяльності венчурних фондів, особливості діяльності венчурних інноваційних фондів, встановлює вимоги до складу активів венчурних фондів, порядок державної реєстрації та контролю у сфері венчурного інвестування.
2	Закону України „Про венчурну діяльність в інноваційній сфері”	Законопроектом передбачається дати визначення термінам, пов'язаним із забезпеченням інвестування інноваційної діяльності, зокрема „венчурний інноваційний фонд”, „венчурна інноваційна компанія”, „венчурна діяльність”, „венчурне фінансування” тощо; встановити мету і завдання державної політики у сфері венчурної діяльності, сферу дії венчурної діяльності і види об'єктів, венчурне фінансування яких не допускається; визначити суб'єкти венчурної діяльності та джерела фінансування венчурної діяльності, форми державної підтримки венчурної діяльності та умови її надання; запропонувати ринковий механізм здійснення державного фінансування фундаментальних і прикладних наукових досліджень, яке нині здійснюється у вигляді прямих бюджетних дотацій; визначити правовий статус венчурного інноваційного фонду та венчурної інноваційної компанії, джерела формування майна і основні принципи їх діяльності; встановити загальні правила ліцензування діяльності венчурних інноваційних компаній; визначити основні засади роботи венчурних агентів і венчурних брокерів; встановити принципи і систему організації державного нагляду за венчурною діяльністю, а також функції і повноваження спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань освіти і науки в частині здійснення державного контролю і нагляду за венчурною діяльністю.

*Складено за [6, 9].

На нашу думку, даний законопроект заслуговує на увагу, оскільки розроблений у відповідності до законів України «Про інститути спільного інвестування (корпоративні та пайові інвестиційні фонди)» та «Про інноваційну діяльність», а також з врахуванням рекомендацій Європейської асоціації венчурного інвестування і директив ЄС щодо колективного та венчурного інвестування. Запропоновано значно розширити коло інвесторів венчурних фондів, включити до них інституційних інвесторів, страхові компанії та недержавні пенсійні фонди, як це прийнято у США та Європі.

Однак є і низка недоліків запровадження в дію даного закону. По-перше, Закон України "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)" вже регулює організацію та методологічні підходи до професійної діяльності компаній з управління активами, і тому, визначення окремих положень в інших нормативних актах є недоцільним та призведе до плутанини і неузгодженості. По-друге, цей самий закон є першим нормативно-правовим актом, що передбачає створення і функціонування венчурних фондів, а отже і можливість їх участі в інноваційному розвитку економіки країни. До того ж, діяльність вже існуючих венчурних фондів пропонується регулювати нормами цього ж закону. Виходячи із цього, є недоцільним створення окремого нормативного акту з метою регулювання особливостей діяльності венчурних інноваційних фондів. По-третє, за умовами даного законопроекту Особливості оподаткування венчурних фондів

визначаються податковим законодавством. Проте прийнятий нещодавно Податковий кодекс ще більше ускладнює ситуацію: визначено лише, що при оподаткуванні податком на прибуток для визначення податкової бази не враховуються суми коштів спільного інвестування, а саме коштів, залучених від інвесторів інститутів спільного інвестування, доходи від проведення операцій з активами таких інститутів та доходи, нараховані за активами зазначених інститутів, а також кошти, залучені від власників сертифікатів фондів операцій з нерухомістю, доходи від проведення операцій з активами фондів операцій з нерухомістю та доходи, нараховані за активами фондів операцій з нерухомістю, створених відповідно до закону [5, ст. 136]; а при оподаткуванні ПДФО ставка податку становить 5 відсотків бази оподаткування щодо доходу, який виплачується компанії, що управляє активами інституту спільного інвестування, на розміщені активи відповідно до закону, включаючи дохід, що виплачується (нараховується) емітентом внаслідок викупу (погашення) цінних паперів інституту спільного інвестування, відповідно до закону, який визначається як різниця між сумою, отриманою від викупу, та сумою коштів або вартістю майна, сплаченою платником податку продавцю (у тому числі емітенту) у зв'язку з придбанням таких цінних паперів, як компенсація їх вартості [5, ст. 167]; відсутні положення щодо оподаткування діяльності саме венчурних фондів, а також інших елементів інноваційної інфраструктури, як технологічні парки тощо.

Ще однією спробою вдосконалити нормативно-правову базу регулювання венчурної діяльності став проект Закону України „Про венчурну діяльність в інноваційній сфері”, авторами якого є народні депутати К. Самоїлик та Ю. Каракай (див. табл. 1) [6].

Проаналізувавши даний проект закону, слід відмітити, що він є досить повним і обґрунтованим, найповніше характеризує умови здійснення венчурної діяльності. Хоча, як і в попередньому законопроекті, присутні недоліки. Розмір інвестицій венчурного фонду на 1 один проект не повинен перевищувати 10 % його власних коштів. Вважаємо, що встановлювати такі межі не є доцільним, оскільки розмір власних коштів у різних фондів може бути різним, так само як і сума інвестицій залежно від сфери економіки. Однак, у Верховній Раді даний законопроект знятий з розгляду у 2011 р., тобто на думку Уряду, він не має бути реалізований.

Підсумовуючи, слід зауважити, що спроби розробити законопроекти, які регулюють відносини у сфері венчурного бізнесу звичайно є позитивним і заслуговує на увагу. Проте, запровадження цих законопроектів не призведе до розширення венчурного бізнесу в Україні, а лише посилить суперечності та колізії у законодавстві. Основними причинами такої ситуації є:

- 1) якщо б було запроваджено проекти Законів “Про венчурні фонди” та “Про венчурну діяльність в інноваційній сфері” склалась би ситуація, за якої діяльність венчурних фондів регулювалася б трьома законами (у т.ч. діючим “Про ІСГ” оскільки його норми діють для фондів, що були створені раніше);
- 2) так само, як і в першому випадку, діяльність компанії з управління активами (що управляють активами і венчурних фондів) регулювалася би двома законами з трьох, що лише ускладнить роботу професійних учасників та призведе до порушень виконання встановлених вимог;
- 3) у всіх трьох законах встановлені різні контролюючі органи (Комісія відповідно до Закону України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”, уповноважений центральний орган виконавчої влади, визначений Кабінетом Міністрів України, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань освіти і науки), що призведе до дублювання обов’язків окремих органів або неефективній їх роботі;
- 4) прийняття вищезазначених законопроектів зумовить необхідність редагування значної кількості законодавчих актів в інноваційній сфері та з питань надання фінансових послуг, оскільки діяльність венчурних фондів пов’язана із фондовим ринком та ринком фінансових послуг. Тому, вважаємо, що це може призвести до дублювання відповідних правових норм у декількох законодавчих актах або до виникнення труднощів у роботі учасників фондового ринку.

Нормативно-правова база у сфері венчурного інвестування повинна встановлювати “правила гри”, повинна стати базою розвитку системи венчурного інвестування в Україні як єдиного і цілісного механізму, направлено на забезпечення інноваційного розвитку та економічного зростання України. Однак прийняттям лише законів та підзаконних актів не обійтись. На нашу думку, в Україні необхідно розробити та затвердити Концепцію розвитку національної системи венчурного інвестування. Концепція (від лат. *conception* – розуміння, система) – це система поглядів на певне явище; спосіб розуміння, тлумачення якихось явищ, основоположна ідея теорії, загальний її задум. Також концепція визначає стратегію дій, тобто послідовність реалізації якогось проекту. Таким чином, можна стверджувати, що Концепція розвитку національної системи венчурного інвестування – це комплексна система поглядів на економічні інтереси у сфері венчурного інвестування, принципи, методи, засоби та способи їх реалізації. Основною метою розробки даної Концепції має стати розвиток необхідних елементів національної системи венчурного інвестування та сприяння їх розвитку з боку держави шляхом забезпечення адекватного правового та економічного середовища. Оскільки ми говоримо про систему венчурного інвестування, то слід зазначити, що вона охоплює не тільки венчурні фонди, інвесторів, компанії та підприємства, а й фондовий ринок (як варіант “виходу” інвестицій), ринок інновацій (де встановлюється попит і пропозиція на об’єкти інвестування), ринком венчурного капіталу (що є специфічним видом капіталу, який проходить декілька життєвих фаз і повинен відтворюватись). Тому розвиток системи венчурного інвестування передбачає забезпечення розвитку фондового ринку, запровадження законодавчі та економічні заходи щодо стимулювання розвитку інституту первинного публічного розміщення акцій (IPO) на фондовому ринку, створенню структурних елементів фондового ринку – електронних бірж, проведенню венчурних ярмарків тощо.

Виділимо основні завдання, що мають бути передбачені Концепцією, а саме:

- створення сприятливих умов для розвитку науково-технічного та інноваційного підприємництва та механізмів, що забезпечують залучення інвестицій у наукомісткі інноваційні проекти, що реалізуються венчурними підприємствами;
- забезпечення на законодавчому рівні захисту прав венчурних інвесторів та стимулювання їх діяльності;
- створення найбільш сприятливих фінансових, кадрових, організаційних та нормативно-правових умов для венчурного інвестування інноваційних проектів, що забезпечать підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів на світових ринках;
- залучення в господарський оборот, в якості інвестиційних ресурсів заощаджень населення.

Пропонуємо розглянути можливу структуру Концепції розвитку національної системи венчурного інвестування України на рис. 1. Концепція може складатися з чотирьох розділів, кожен з яких повинен пояснювати терміни, явища, процеси, пов’язані з розвитком системи венчурного інвестування, тобто пояснювати шляхи реалізації запропонованих заходів, що і як саме буде здійснено і які принесе результати.

Рис. 1. Структура Концепції розвитку національної системи венчурного інвестування*

*Джерело: розробка автора

Вважаємо, що реалізація вищевведених заходів, передбачених Концепцією, дасть змогу отримати позитивні результати, які перш за все полягатимуть у такому:

- зниженні спаду числа малих підприємств, що призведе до появи тисяч нових робочих місць у сфері наукоємного виробництва;
- збільшенні обсягу інвестицій в основний капітал (в останні два роки він знаходиться на рівні 13-16% ВВП, тоді як в країнах ЄС цей показник становить мінімум 30%);
- підвищенні частки інноваційно активних підприємств у промисловості;
- збільшенні частки інноваційної продукції в прирості валового внутрішнього продукту;
- зниженні відтоку капіталу за кордон і формуванні умов для його повернення та інвестування у вітчизняну економіку;
- активізації залучення об'єктів інтелектуальної власності, матеріальних, фінансових і кадрових ресурсів для забезпечення технологічного розвитку національної економіки;

Відомо, що венчурне інвестування є одним з основних інструментів забезпечення інноваційного розвитку економіки шляхом активного інвестування та підтримки бізнесу з високим потенціалом росту в існуючих і новостворюваних секторах промисловості та сфері послуг, а від так підвищує її конкурентоспроможність та забезпечує економічну безпеку. Проаналізувавши правові основи забезпечення венчурного інвестування в Україні, можна зробити висновок, що вітчизняне законодавство в цій сфері є досить недосконалим, і навіть більше того, таким, що не визначає основні умови здійснення венчурних інвестицій, їх основного призначення (інноваційної спрямованості) та всіх учасників, необхідних для успішного функціонування системи венчурного інвестування. Тому, вважаємо за доцільне розробити новий закон, що буде регламентувати реалізацію венчурних інвестицій та розробити Концепцію розвитку національної венчурної системи, що має стати основоположним документом, на основі якої можна буде будувати в подальшому Стратегію розвитку венчурного інвестування в Україні.

Список використаних літературних джерел

1. Антонюк Л.Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія. / Л.Л. Антонюк, А.М. Поручник, В.С. Савчук – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.
2. Гриньов Б.В. Аналізуємо проект нової редакції закону України «Про інноваційну діяльність» / Б.В. Гриньов, В.А. Гусев. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу //
3. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» N 639-VI від 18 грудня 2008 року – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://www.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – N 36.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
6. Пояснювальна записка до проекту Закону України „Про венчурну діяльність в інноваційній сфері” – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=30849
7. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 8.09.2011 № 3715-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>
8. Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи: розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.06.09 № 680-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=680-2009-%F0>
9. Проект Закону України «Про венчурні фонди інноваційного розвитку» [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://chamber.ua/maillist/adv_com_update/docs/July%203/Text%20on%20venture%20capital%20funds.pdf

Стаття надійшла до редакції 17.03.2012 р.

ТОВ "ДКС Центр"